

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronaért kapják. egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGHPÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szöveg 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzárú közlésnél 6 fillér. Nyílt-tár száma 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és líraing 10,189. szám

Le a fegyvert székelyek!

A karaván halad... Az egyéni és népszabadság ügye is halad minden népnél — előre; csak a magyar szabadság rohan — hátra!

A munkapárt is halad... A még meglévő csekély egyéni szabadságunk megnyirbálása munkájában!

De beszéljenek a tények!

Udvarhelyvármegye törvényhatósága közelebből a következő szabályrendeletet fogadta el és terjeszti fel miniszteri megerősítés végett:

Szabályrendelet a löfegyvertartásról.

1. §. Udvarhelyvármegye területén a fegyveradó alá tartozó bármilyen löfegyver, továbbá pisztoly, forgópisztoly, flóbert tartáshoz engedély szükséges, mely engedély vizsgálataig szóval hatályos, a községben a járási főszolgabíró, szükség esetén a községi előljáróság meghallgatása után, r. t. városokban a rendőrkapitány adja meg.

Az engedélyért a löfegyvert tartani akaró egyén folyamodni köteles, mely folyamodvány a községi előljáróság, illetőleg a rendőrkapitány előtt élő szóval is előterjeszhető.

A szóval előterjesztett kérelem jegyzőkönyvbe foglalandó, melyet az előljáróság a járási főszolgabíróhoz felterjeszteni köteles.

2. §. Az engedélyek kiadásánál a járási főszolgabírók és r. t. városok rendőrkapitányai lelkiismeretes vizsgálat tárgyává tartoznak tenni a fegyvertartás szükségét s csak ha ez tényleg fenforog, adhatja meg a kért engedélyt.

16 éven felüli kiskorúknak csak szülei vagy gyámi jótállás mellett adható fegyvertartási engedély. Cseledek részére a szolgálat tartamára a gazda szerezheti be az engedélyt.

Figyelem fordítandó arra is, vajjon a fenforogó körülmények között a kérelmező által felhozott okokból nem-e felelne meg a puska helyett a pisztoly, vagy forgópisztoly s ez esetben az utóbbira adandó ki az engedély.

Botpuska tartása nem engedélyezhető.

A kiadott engedélyekről felévenként az illetékes községi előljáróság és esendőrőrs értesítendő.

3. §. A járási főszolgabírók és rendőrkapitányok által kiadott fegyvertartási engedélyről törzskönyv vezetendő.

Az engedélyek és törzskönyv alakját a vármegye alispánja állapítja meg.

4. §. A vármegye alispánja jogosult a járási főszolgabírók és ren-

dőrkapitányok által kiadott fegyvertartási engedélyeket különösen indokolt esetekben elvonni.

Ily eseteket képeznek pl. ha az engedélyes ellen löfegyverrel elkövetett bűncselekmény miatt büntető vizsgálat rendeltetett el, vagy ha pl. az engedélyes az 1879. évi XL. t.-c. 115. §-ában ütköző kihágás miatt két ízben jogerősen elíteltetett stb.

5. §. Fegyvertartási engedélyt egyáltalában nem nyerhetnek 16 éven aluli kiskorúak, továbbá a kik hatósági vagy magánosok elleni erőszak, az emberi élet és testi épség ellen szándékosan elkövetett orrvadászat miatt jogszertien elíteltettek, végül azok, kik orrvadászaton tetten kapatván, a tetten éret veszélyesen fenyegetik, ellene fegyvert fognak, vagy erőszakot használnak. (1883. évi XX. t. c. 27. §.)

6. §. A felesketett mező- és hegyőrök, továbbá a hasonló megbízatású, bár fel nem esketett, de szolgálatuknál fogva fegyverviselésre jogosult egyének szolgálati fegyverükre nézve szolgálatuk ideje alatt hivatalból látandók el évről évre megújítandó fegyvertartási engedéllyel. A bejelentett vadőröknek (1883. évi XX. t.-cz. 41. §.) szolgálatadójuk kérelmére szolgálatuk tartamára megújítandó fegyvertartási engedély adandó ki.

7. §. A mely községben vagy r. t. városban a személy- és vagyonbiztonság erősen megingot, ott a járási főszolgabíró, illetőleg rendőrkapitány a fegyvertartási engedéllyel bíró, azonban kevésbé megbízható, vagy a személyes vagyonbiztonságra nézve gyanus egyének fegyvereit jogosult beszédelni s azokat a kivételes intézkedések tartamára a községi előljáróság által elzárt helyen őriztetni, illetőleg őrizni.

8. §. A fegyvertartási engedéllyel nem bíró egyének birtokában lévő löfegyverek elkobozandók s a vármegyei alispánhoz beküldendők, a ki — a mennyiben azok nagyobb értékét nem képviselnek — az elsütő művezet és a cső használhatatlanná tétele után az 1884. évi 63477. B. M. számú rendelet értelmében jár el.

9. §. Oly egyének löfegyverei, kik fegyvertartási engedéllyel már bírtak, de az tőlük elvonatott, a tulajdonosok által három hó alatt hatósági felügyelet mellett értékesítendők.

Ennek leteltével a löfegyverre nézve a 8. §-ban körülírt eljárás alkalmazandó.

10. §. Löpor vagy más löfegyverekhez használható robbanó anyag, valamint kész töltények és töltény hüvelyárusítására jogosított egyének a beszerzett és kiszolgáltatott anyagról nyilvántartást tartoznak vezetni.

A nyilvántartás alakját a vármegye alispánja határozza meg.

11. §. Az elárusító az előbbi §-ban

említett anyagot oly egyének, a ki fegyvertartási engedélyt mutat fel, bármikor kiszolgáltathat; az ily módon kiszolgáltatott anyagról elismervény állítandó ki a vevő által, a melyben a fegyvertartási engedély kelte és száma, továbbá azokat kiállított hivatal is feltűnendő.

12. §. Az előbbi §-ban említett eseten kívül löpor vagy löfegyverhez használható más robbanó anyag, kész töltény vagy töltényhüvely csupán a járási főszolgabíró, illetőleg a rendőrkapitány utalványára az ebben meghatározott mennyiségben szolgálható ki.

Ugy ezen utalványok, mint a 11. §-ban említett elismervények az elárusító által a 10. §-ban említett elismervények az elárusító által a 10. §-ban érintett nyilvántartással együtt megőrzendők és a vizsgáló községeknek felmutatandók, kik azt felülvizsgálják és az észlelt szabálytalanságok tekintetében a szükséges intézkedéseket megteszik.

Ha a felülvizsgálatnál szabálytalanság nem találtatott, az átvizsgált elismervények és utalványok megsemmisítendők.

Vizsgálat teljesítésére jogosult a járási szolgabírók, rendőrkapitányok, az alispán vagy az általa megbízott tisztviselő.

A ki ezen kötelezettséget teljesíteni elmulasztja, fegyelmi vétséget követ el és a vonatkozó törvények értelmében büntetendő.

14. §. A községi előljáróság, városban a rendőrség szigorúan ügyelni tartoznak arra, hogy a községben, illetőleg városban löfegyvert (puskát, pisztolyt, forgópisztolyt) senki se tartson, a ki erre engedéllyel nem bír, az e tekintetben észlelt kihágás eseteit a községi előljáróság a járási főszolgabírónak, a rendőrség a rendőrkapitánynak feljelenteni köteles.

13. §. Akár új, akár régi löfegyverek csak oly egyéneknek adhatók el, a kik löfegyverek vételére az illetékes járási főszolgabírótól vagy rendőrkapitánytól engedélyt nyertek.

15. §. A ki engedély nélkül löfegyvert tart, a ki a 7. §-ban megállapított hatósági intézkedés ellenére a löfegyvert beszolgáltatni vonakodik, végül a 10. 11. 12. s 13. §-ban megnevezett kötelezettségnek el nem tesz, kihágást követ el, azért 5 napig terjedő elzárással, egyszersmind 100 (egyszáz) koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ezen kihágási ügyek elbírálásánál az 1879. évi XL. t.-c. általános rendelkezései alkalmazandók.

A kihágási birói hatóságot gyakorolják első sorban: községekben a járási főszolgabíró, r. t. városokban a rendőrkapitány; másodfokban: a m. kir. belügyminiszter. A kiszabott pénzbüntetések az 1901. évi XX. t.-cz.

23. §. első bekezdésében megjelölt célra fordítandó.

Jelen szabályrendelet felügyelminiszteri jóváhagyás után történő kihirdetést követő 30-ik napon életbe lép.

Azonban a közsabadság ügyét szíven hordozó több bizottsági tagnak a következő felelbebeszéssel együtt meggyezően szabályrendelet a belügyminiszter elé:

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága 775-1910. kgy. sz. alatt, a közigazgatási bizottság átirata és az „Udvarhelyvármegyei Vadásztársaság” kérvénye alapján „Szabályrendelet a löfegyvertartásról” című szabályrendeletet fogadta el.

Szerény nézetünk, de tiszta erős meggyőződésünk szerint ez a szabályrendelet alkotmányunk alapelveibe ütközik.

Alkotmányunk egyik alapelve: az egyéni szabadság, a tulajdon szabadsága, szentsége.

Összes magánjogi törvényünk es bírálkozásunk ezen alapelveken nyugszik. Következik ebből, hogy ezen alapelvek megszorítására is csak törvény adhat meghatalmazást.

Arra pedig törvény vagy bírói szokásjog egyáltalán nincsen: hogy mindenki csak hatósági engedély mellett tarthasson löfegyvert.

Ha ilyen törvényes alap volna, ez azt jelentené, hogy mindenkinek tilos fegyvert tartani. Tehát törvényeink szerint mindenki tarthat löfegyvert és van több törvényünk, melyek a fegyverrel vissza élőkét büntetik és tőlük a fegyvertartást eltiltják.

Többek között az 1879. évi XL. t.-c. több szakasza, az 1883. évi XX. és XXIII. törvények.

Az 1879. évi XL-ik t.-c. 61. §. rendelkezése szerint tehát csak az elítelt, bíróság súlyosan stigmatizált egyénekkel szemben van még a közigazgatási hatóságoknak az a joga, hogy fegyvertartási szabadságukat korlátozza.

Mindaddig tehát, míg az említett törvényes rendelkezést későbbi törvény oda nem módosítja, hogy a hatóságok nemcsak büntetett előéletűeket, s nemcsak a büntetés kiállása után, hanem bárkit és bármikor eltilthasson a fegyvertartástól a közig. hatóság — mindaddig, a míg ilyen törvény nem lesz, a hatóság rendelkezése alá nem tartozhatik, hogy mindenki csak az ő engedélye mellett tarthasson löfegyvert, vásárolhasson töltényeket és töltényhüvelyeket.

Olyan szabályrendelet tehát, amely az ilyen engedélyektől teszi függővé a fegyvertartást, nyíltan ellenkezik nemcsak az alkotmányunk alapelveivel, de az 1879. évi XL. t.-c. 61. §-nak konkrét rendelkezéseivel is. Törvénnyel ö-szeütköző intézkedést pedig az idézett törvény 7. §-a sze-

rint se szabályrendelet, se miniszteri rendelet meg nem állapíthat.

Ebből következik, hogy a megnyílt ezen szabályrendelettel azonos vagy hasonló tartalmu más törvényhatóságbeli szabályrendelet meg is erősített belügyminiszterileg, ez a megerősítés csak úgy érvénytelen, mint maga e szabályrendelet.

Ellentétben áll ezen szabályrendelet hazánk egyik legfontosabb élő törvénye: az 1884. évi XVII. sz. ipartörvény határozmányával.

Ez a törvény 1. §-a a szabad ipart és kereskedelmet deklarálja és a 10. §-ba taxatíve felsorolja az engedélyhez kötött iparágakat, így i) pont alatt az áll. egyedárúságot képező löpor és robbantó szerek készítését és árusítását, de érintetlen hagyja a fegyver, revolver, pisztoly, botpuska, flobert fegyver és flobert pisztolyok és azok töltényei és töltényhüvelyei árusítását. Így azok szabad kereskedelem tárgyai és azok törvényben biztosított szabad árusítása csakis törvénnyel korlátozható.

További kihatása is lehet ennek éppen a bíraskodásban. Az 1869. évi IV. t.-c. fentartja a bírónak azt a szabadságát, hogy a törvényhatósági szabályrendeletnek a törvénnyel való egyezését, vagyis érvényességét vizsgálhassa. Ez a szabadsága kétségtelenül meg van a kihágási bíróként eljáró közigazgatási tisztviselőnek is. Már most, ha azt az esetet tesszük fel, hogy a szóba lévő fegyvertartási szabályrendelet miniszteri megerősítést nyer, akkor igen könnyen előállhat a következő zavaros állapot: A közigazgatási tisztviselő adminisztrációs tekintetben eleget tesz a szabályrendeletnek, engedélyeket ad ki és von el a fegyvertartás tekintetében. Ha azonban engedély nélküli fegyvertartót állítanak eléje, mint bírót elé, meg kell állapítania a szabályrendelet törvénybe ütköző voltát és fel kell mentenie azon vádlottat, kit közigazgatási hatáskörében engedély váltásra kellett szorítania.

Igy válik ugyanazon hatósági közeget előtt a kérdéses szabályrendelet olyan lehetetlenséggé, a minnek közigazgatási és bírói érvényesítése a legsúlyosabb és ki nem egyeztethető kolícióban állnak egymással.

Milyen utopia a 20-ik században az emberek testi épségét a löfegyverek elkobzásával megvédeni akarni! Akkor minden szuró-vágó eszköz, bot, pöröly, mérgezőszerek, sőt az erős emberek ökleit is el kellene kobozni!

Sőt ellenkezőleg minél általánosabb kell hogy legyen a löfegyverek ismerete, hogy mindenki, kis korától kezdve, megtanuljon velük élni (így véletlen szerencsétlenségek ritkábban fordulnának elő), a ki pedig visszaél velük: ott a büntető törvény!

Vagy a vadállomány megvédelmezését célozza különösen ezen szabályrendelet? Ezt el lehet érni az eléggé szigorú 1883. XX. és XXII. törvénycikk erélyes végrehajtásával és nem szükség a vadászatért mindent feláldozni.

Esedezünk Nagyméltóságodhoz, ezen teljesen felesleges, céltalan, több élő törvényünkkel kiáltó ellentétben lévő szabályrendelettel a jóváhagyást megtagadni.

Szorongó szívvél várjuk: vaj-

jon a felebbezés: nyílt, megcáfoltatlan érveinek dacára is, megerősítést nyere ez a szabályrendelet?

Lehetetlennek tartjuk!

Hiszen a törvény félre nem magyarázhatólag rendeli, hogy a szabályrendeletek és miniszteri rendeletek: a törvényekkel ellentétben nem állhatnak, különben érvénytelenek, semmiesek.

Miért hát szabályrendeletekkel a törvények rendeikezéseit zavarni, elhomályosítani és a köztisztviselőket minduntalan dilemma elé állítani?!

... És minő rendeikezéseket tartalmaz ez a szabályrendelet!... Nem hisszük, hogy a Bach-korszak ily drákói szigorral kezelte volna a fegyvertilalmat.

Nagy, öblös mordályok és kisebb kalberü pisztolyok ezrei voltak akkor is a nép kezén és a házasulandók ünnepére és sok más alkalomra, különösen pedig husvéti feltámadáskor Isten nagyobb dicsőségére, ugyancsak durrogtak.

E szabályrendelet szerint pedig: meg lesz fosztva a szerelmes legény atiól az ártatlan kedvteléstől is, hogy imádjottja névnap előestéjén, szíve tularadó, szavakkal ki nem fejezhető érzelmeit, néhány hatalmas pisztoly durranással tolmácsolja.

Ezért ugyan még nem dülne össze a világrend, de egyebet is tartalmaz ez a fránya szabályrendelet.

Felebbezhetlen joggal adhat a rendőrkapitány és főszolgabíró annak, a ki neki tetszik — löfegyvertartási engedélyt, avagy vonhatja el azt...

A kinek nem ad fegyverengedélyt, az siessen fegyvergyűjteményét beszoigáltatni. A kapitányi, meg szolgabírói szakértelem majd kiválogatja jogos tulajdonuk közül azokat, melyek nagyobb értéket nem képviselnek (hol az értékhatár!?) és kegyeskedik megsemmisíteni.

Ha pedig nem siettel eléggé, oh jámbor, de szabadsághoz szokott székel testvérem! Megtörténhetik, hogy 5 napra el is csuknak és még 100 korona pénzbüntetésre is elítélnék. Aztán ha még nem ismered a stemplit, megismertetlek azt is veled, ha szó, vagy írásbeli folyamodványodhoz 1 koronát nem mellékelsz, mert hármat követelnek egy helyett!

Te pedig ártatlan kereskedő, jól vigyázz magadra! Mikor egy héten egyszer — hetivásár napján — vevőkkel telt boltodba beállít egy fegyverengedélyes atyafi és félórai értekezés után tisztázatok a kérdést, hogy milyen fajta hülni vagy töltény kell neki 2—3 drb. El ne utasítsad, mert azt „paksus“ mellett kiadni muszáj, el ne mulasszad a „paksust“ jól megnézni és minden betűjét protokolumodba bevezetni, de még az atyafitól (ha írni nem is tud) nyugtát venni arról, amit eladtál, mert Isten uccse: a

szabályrendelet 15. §-a alapján be találnak 5 napra csukni és fizetsz 100 korona bírságot is. Aztán árulhatsz 10 esztendőig töltényt, meg hülnit, míg ezt behozod!

Hogy pedig képviselőválasztásoknál a hatalom a pártján levőket felfegyverezné és az ellenzékiet lefegyverezné, ettől tartani nem kell; ilyent még nem jegyzt fel a világtörténelem. Legkevésbé történhetik nálunk, hol uszunk a jog, törvény és igazság tengerében.

Ugyan elég szigorúak a vadászatot védő 1883. évi XX. és XXIII-ik törvények, de hát még sem elég erősek azt a vadállományt megvédelmezni, a mely a növényekben kétszer annyi kárt tesz évente, mint a megnyitit husa, bőre ér...

De hát nem szabad a vadász uraktól azt a kicsi mulatságot irigyelni. Hiszen sok ezer embernek adnak kenyeret erdő-, mező-, vadőr képében!..

A fegyvertartás kérdése nem szórányosan vármegyei szabályrendeletekkel, hanem egységesen: országos törvénnyel rendezendő és csak akkor, midőn a hadsereg tagjai is, szolgálaton kívül fegyvert nem hordhatnak!...

Pör a „mondják“ miatt.

A „Székely-Udvarhely“ olvasói előtt nem ismeretlen az a rovatunk, mely annyi derűtséget, jó hangulatot keltett hétről-hétre. Pár év óta jó néhány száz ilyen közlemény jelent meg. Soha senkinek sem jutott eszébe azokból ellenünk tőkét kovácsolni és minket befekteteni.

A „Székely-Udvarhely“ kezdettől fogva közérdeket szolgált. Ez hívta életre és tartotta fenn másfél évtizedet meghaladó időn keresztül.

Senki ember fiának családi életével nem foglalkoztunk. Erről tanúságot tehet olvasó közönségünk, melynek soraiban igen sok olyan köztisztviselőben álló egyent üdvözölhetünk, aki a „Székely-Udvarhely“ keletkezése óta: nagyrabecsült előfizetőnk ma is.

Becsülettel harcoltunk, hazafias önfeláldozással küzdöttünk annyira, hogy maga *Kossuth* Ferenc nagynevű vezérünk is hozzánk intézett levelében, midőn beleegyezését adta, hogy cikkeiket közölhessük és ezek révén politikai utmutatást nyerjen olvasó közönségünk, így irt: „bár más hatáskörben, szívesen teszek meg a példás elvhűségű lapért minden tölem telhető“.

Ennek dacára politikai ellenfeleink, kikkel szemben mi csupán hazafias közérdekből folytattunk hadjáratot, minket emez *elvhűségünkért* ádáz haraggal üldöztek és mai napig is üldöznék.

Ez a jutalmunk a becsületes munkáért, melyet szeretett magyar hazánk függetlenségének, szabadságának kivívása, megszerzése érdekében végzünk.

El kell tiporni, örökre kipsztitani az ellenzékét, hogy annál nyugodtabb, biztosabb legyen az ő életük!

Erre törekednek. Ez a legtöbb céljuk, mely eléggé jellemző.

Valóságos Szengáli szerepet játszanak a közönség megtévesztése, céljaik számára való hipnotizálása végett. És el kell ismerni: a maguk szempontjából mindent elkövetnek — a mi megrontásunkra.

Első sorban a „Casinó“ választmányát nyergelték meg és sikerült nekik, a főkolompokoknak a Sancho Pansa szerepére indítani.

Majd — hivatali hatalmukat felhasználva — az udvarhelyi járás nyugdíjba vonuló főszolgabírájával adattal: ki egy olyan ukázt, mely szégyen feltja kellene legyen a magyar közigazgatásnak. Sőt, hogy még nagyobb legyen a dicsőségük az ellenzéki sajtó megfélemlítésére irányzott manőverben: határozatot hoztattak egyik község képviselőtestületének jámbor tagjaival is.

Lesték a hatást. Várták a „Székely-Udvarhely“ megsemmisülését. S mikor látták, hogy a közönség az ő aknamunkájukat kellő értéke szerint mérlegeli és kedvelt lapját: a „Székely-Udvarhely“-t kezéből kiveszárni nem engedi, sőt még jobban, még melegebben felkarolja, újabb pokoli tervet eszeltek ki.

Felhasználták az alispán megbomlott családi életét és abból akarnak ellenünk tőkét kovácsolni.

Bűnvádi feljelentést tettek ellenünk egy „mondják“-ért, melyben a vármegyei vezető politikusok Janus-arcu közszereplését érintettük — vicces alakban.

A mint politikai köpenyegüket — minden lelkifurdalás nélkül — megfordították, azon módon más értelmet, más magyarázatot igyekeztek beleoltani városunk társadalmába. Utón-utfélen azt hirdették, hogy az alispán elvált, elválásban volt feleségét érintette az a „mondják“, mely így szól: „mondják, hogy a vármegyházára bizonyos színű lámpát kifüggeszteni nem fogjuk“.

Hiába magyaráztuk meg a „Székely-Udvarhely“ legközelebbi számában, hogy annak egyedül és kizárólag politikai célzata volt.

Ellenfeleink nem tágitottak. Erőszakkal reá huzták a családi életre az ez esetben — frivol értelmet. Nem kimélték az alispán magán ügyét sem, csakhogy rajtunk egyet üthessenek. Mindenkinke szuggerálták a saját, téves felfogásukat.

Igy eshetett meg aztán, hogy a *Graffius* Károly törvényszéki bíró elnöklése alatt Dr *Voith* Gerő törvényszéki és *Deák* Lajos járásbíróból álló bíróság, e hó 18-án *Betegh* Pált, lapunk felelős szerkesztőjét, sajtó útján elkövetett rágalmozás címén: 14 napi fogházra, 200 K mellékbüntetésre és 110 K költség megfizetésére ítélte.

A vádat Dr *Hinléder* Fels Ákos ügyvéd és a védelmet Dr *Lányi* Andor a Dr *Válentsik* Ferenc ügyvéd, orsz. képviselő helyetteseként teljesítette.

A szigorú ítélet miatt nem esünk kétségbe. Felebbezést jeientettünk be. Hiszszük, hogy a felsőbb bíróság ügyünket minden szuggerálás nélkül, tisztán a tényeket véve alapul, fogja elbírálni és így igazságunk tudatában, nyugodtan várjuk teljes felmentésünket.

HIREK.

MINT A KIS PÓK...

Mint a kis pók a hálóját
Kedvteléssel szövö, fonja;
Mint a méh a vadvirágot
Körül szállja, körülzsongja:
Ugy röpköd a lelkem otthon
A vén szülőházam körül,
Szöve, fonva az álmokat
Mig a lelkem ki nem merül.

S ha felriaszt álmaimból
A zsarnok zaj, a hétköznapi,
Akkor is csak szövöm tovább
A megkezdett álmaimat;
Akkor is csak visszazallok
Ama mézdus vadvirágra,
Arra a vén, de oly kedves
Roskadozó szülőházra.

József Dezső.

Majláth püspök városunkban.

Gróf Majláth erdélyi püspök pénteken, a délutáni vonattal érkezett városunkba, hogy részt vegyen az erdélyi Státus főgimnáziumának felszentelési ünnepségein. A fáradhatatlan főpásztor alig pihent, az ifjúság gyóntatásához fogott. Tegnap reggel pedig megáldoztatta őket. — Szívünk egész örömevel üdvözljük főpásztorunkat a székely nyaváros falai között. Kívánjuk, hogy minél többször legyen szerencsénk körükben tisztelhetni és hitbuzgalma mindnyájunkat indíttson a jó utra, melyet követni: keresztényi kötelességünk.

— **Erzsébet királyné** halála emlékére tegnap az összes iskolákban ünnepélyt rendeztek és a templomokban gyász-isteniszteletet tartottak.

Kossuth Ferencz születésnapja.

Kossuth Ferenc szerdán töltötte be 69-ik életévét. Ebből az alkalomból pártjának tagjai melegen üdvözölték. Üdvözlő beszédet Szentiványi Árpád mondott, biztosítva Kossuthot a párt bizalmáról.

Kossuth Ferenc válaszában megköszönte a párt bizalmát. A párt jövő magatartásáról a következőket mondotta:

Meggyőződés az, hogy ha csak kevéssel is bírjuk előbbrevinni hazánkat a teljes államiság és függetlenség felé, az a kevés, amit megszerezhetünk, többet ér, mint elveinknek pusztán hirdetése, de a politikai helyzet már régóta olyan, hogy valóban valamit elérhessünk, igen gondosan kell megválasztanunk az időt, az alkalmat a közvetlen célt, a haremórt, az erőfeszítésnek mértékét és szerintem szükséges kerülnünk azt is, hogy időleges lehetlenségekbe bele ne ütközzünk és hogy ezzel kockára ne tegyük ismét a nagy erőfeszítéssel addig elért eredményeket.

Beszéde további folyamán elítélte a kormányt koalíciós kormányzópartok állandó támadása miatt végül azt fejtegette, hogy a jövő függetlenségi eszméjé, melynek diadalmaskodniok kell.

— **Műkedvelői előadás.** A helybeli polgári önképző és segélyező egyesület ez évi december 4-én, a Budapestszálló színháztermében műkedvelői színelőadást rendez. Színre kerül Thury Zoltán „Katonák” c. színműve. A próbák már javában folynak s a sikeresnek ígérkező előadásra, közönségünk figyelmét előre is felhívjuk.

— **Majláth püspök — a protestánsokhoz.** Kolczsvárról jelentik: Az erdélyi katolikus státusgyűlést megnyitó beszédében Mailáth Gusztáv gróf püspök így nyilatkozott a modernistákról és a sajtóról:

— Milánó püspökének emlékünnepe alkalmából a pápa a föld valamennyi püspökéhez enciklikát intézett, amelyben arra buzdított, hogy kövessék Szent Károly dicső erényeit. Az intellektus nem tett volna helyén, ha Borroneuszt nem állították volna be tizenhatodik század hitújítóinak keretébe. A főháborodás a protestánsok körében onnan eredt, hogy a pápa levelét kevesen olvasták figyelemmel és akik olvasták, félreértették. Jobban ismeri a pápa nemes lelkét, semhogy föltehetné róla hogy sérteni akart volna más felekezeteket. Szembeállítja Szent Károlyt a korabeli hitújító nemelyikének szentelmeivel föllépésével és mert ma is vannak sokan szerzetesek és papok, akiknek a katolikus egyház nem halad elég gyorsan s ezért lesajnálják egyházukat, a pápa e modernistákkal szemben Borroneuszt ajánlja követendő példaképpen. A püspök kijelenti, hogy nem az ellentétek fölidézése végett, hanem a szentatyá iránt való kegyeletből elhatározta, hogy az enciklika hiteles szövegét megküldi a státusgyűlés tagjainak és a protestáns testvéreknek. Olvassák el figyelemmel, lehet, hogy egyes kifejezések történelmi vonatkozásukba megbirálhatók, ezekre nem terjedhet ki a csálhatatlanság dogmája, de ne vonják kétségbe a pápa véleménynyilvánításának szabadságát, sem pedig szándékának nemességét. Kéri a protestáns testvéreket is, hogy járuljanak ők is hozzá javaslatához: miután tapasztaljuk, hogy az erkölcstelen sajtó nemzetünk nagyjait sárba tapossa s a közéletet megmetyelezi, kérjük a kormányt, hogy a hazafiatal, erkölcstelen sajtó pusztító áradatának vessen véget.

Végül kérte, hogy a pápához üdvözlő táviratot intézzenek, amit a státusgyűlés elfogadott.

— **Drága bizonyítvány.** Egy szolgálati bizonyítványról van szó, a melynek papirosa alig egyetlen fillérjébe került volna a városnak. Ugy értesülünk, hogy ezt a bizonyítványt Bodó Ferenc városi mérnök kérelmezte a polgármestertől, aki e kérelmet figyelmen kívül hagyta. A mérnök ugyan is — tekintettel fegyelmi ügyére — állásáról lemondott volt, hogy más helyen keresse boldogulását és kérte a szükséges szolgálati bizonyítványt. Miután pedig ilyen irathoz nem juthatott, meggondolta dolgot s visszavonva lemondását, a képviselői közgyűlés elmozdító határozatát megfélebberte és követelte fele fizetésékiutalását. A polgármester természetesen hallani sem akart a fizetéséről, de az alispán elrendelte Bodó mérnök fele fizetésének kiadását. Így aztán a hónap elsején: 250 K-át már kifizetett a pénztár, mint eddig vissza tartott járandóságot. És fizetni fogja a havi 123 K-át mindaddig, míg ez a szerencsétlen mérnök ügy befejezését nyerhet. Ilyen és ehhez hasonló gazdálkodás foly a városnál. Csoda-e tehát, ha évről-évre minden alapos ok és indok nélkül emelkedik a pótdadó! Vajjon a költségvetés melyik rovatát terhelik az efféle kiadások. A mérnöki fize-

tést aligha, mert örülletünk, hogyha az ideiglenes mérnök számláit fedezi. Nem jól van ez így képviselő urak. Változtatni kell a helyzeten minél előbb, mert több terhet már nem bír az adózó polgárság.

— **A perui esőfa** Perui növényvilágba igen nevezetes helyet foglal el egy fa, amelyet az indiánok „tamai caspi”-nak (esőfa) hívnak. Vastag törzsű sűrű lombozatu fa ez, amelynek az a tulajdonsága, hogy a levelei felszívják a levegő víztartalmát és azután eső alakjában hullatják le. A fa körül egész tócsák keletkeznek. A legnevezetesebb a dologban az, hogy az esőfák épp a legforróbb, tehát egyben a legszárazabb időszakban gyűjtik leveleikben a leg több vizet és így a talajt állandóan nedvesen tartják és termékenyvé teszik. Ha az esőfák esővizét csatornába gyűjtik, úgy különösen a nyári szárazságok idején, amikor is ez az esőviz a legtöbb, nagy hasznát vehetné a mezőgazdaság terén. Kiszámították, hogy egy esőfa 24 óránként átlag 40 liter esővizet szolgáltat. Egy esőfára 25 négyzetméter számítva, egy négyzetkilométernyi területen 40.000 esőfát lehetne tenyészteni, ami napi 16.000 hektoliter esővizet jelentene. Ha ebből kétharmadrészt számítunk elpárolgásra és elszikkadásra, még mindig több mint 5000 hektoliter víz marad, amit a föld felszínén tovább lehetne vezetni és locsolási célokra felhasználni. Az esőfának, amely a trópusi vidékek mezőgazdaságában nagy jelentőségűvé válhat, még az az előnye is van, hogy csaknem minden talajban megterem, igen gyorsan nő és az időváltozás viszontagságaival szemben csaknem teljesen érzéktelenek.

— **Halálozás.** E hó 18-án d. u. 3 órákor helyezték örök nyugalomra Székelyudvarhelyt, a róm. kath. egyház szertartása szerint özv. Puskás Károlyné szül. Wolf Rózát, aki életének 72-ik évében, a halotti szertételek buggó felvétele után szerdán éjjel meghalt. Puskás István édes anyját gyászolja az elhunytban.

— **Betörő cseléd.** Ujszékely községben szombaton délután 3 óra körül különös eset történt. Veisz Áron koremsáros az ivóban vendégeivel volt elfoglalva. Ezalatt lakásán pénzeszekrényét ismeretlen tettes feltörte és abból 766 K. 89 fillért, valamint egy pénztartó fatányért elemelt. A káros azonnal feljelentést tett a székelykereszturi csendőrségnek. Erre Fejér Mihály őrsvezető és Gyenge Demény csendőr kiszállottak a helyszínére. A nyomozatot megindítva, kitént, hogy a tettes csakis a házhoz tartozó lehet. Elővették Tamás Berta 17 éves bogárfalvi illetőségű cselédet, aki az esetet teljes valóságban előadta. Beismerte, hogy a tettet ő követte el. Azonban arra egyelőre ismeretlen férfi biztatta, aki megelőzőleg Veisz pénzt látta. Ez az ember az ablakból végig nézte, míg a cseléd fejszét fogva, a szekrényt feltörte és a pénzt magához vette, hogy az udvaron levő trágyadombon elrejtse. A csendőrség a pénzt megtalálta s úgy a cselédet, mint annak állítólagos felbujtóját: Nemes József 30 éves, szolokmai lakost letartóztatta és bekísérte a székelykereszturi járásbíróhoz. —

Itt kihallgatás után a felbujtót szabadon bocsátották, míg a cselédet a székelyudvarhelyi ügyészségnek átadták.

— **Az emberi izomerő** csodákat művel és mégis mi ez a gépek erejéhez, munkájához képest. És még a gépek munkaerejét se bámuljuk meg annyira, mint a parányi állatok izomerejét. Ki hinné, hogy egy légy izomerejével arányosan erős ember óriási fenőt forgathatna setapálcá gyanánt. Vagy ha egy bolha izomerejével birna az ember testi nehézságának arányában, úgy az Eiffel-toronyot egészen könnyen átugorhatná. Ilyen apróságokban is kioktat a »Kis Pajtás«, amely gyermeklap gazdag tartalmánál fogva nélkülözhetetlen a gyermekszobában. Versei, beszélei, meséi lekötik, szórakoztatják, felűditik a gyermekeket. Ez a Kis Újság olcsó és jó. Rovatai változatosak s mindig érdekesekek. Tessek csak megrendelni, elolvasni, meg fog győződni, hogy a legjobb gyermeklap. Félévre 3 kor. Egész évre 6 kor. Cím: »Kis Pajtás« Budapest, VII. ker. Thököly-ut 16. szám. Ahonnet az érdeklődőknek (iskoláknak több példányban is) mutatvány számot készséggel küldenek.

— **Vidékiek,** akik rövidebb-hosszabb időt kívánnak a fővárosban tölteni szórakozás vagy üzleti ügyek intézése végett, a Magyar Otthon (VIII. Főherceg Sándor utca 30. sz.) barátságos hajlékaiban nyugalmasan berendezkedhetnek. Csoportos jelentkezőknek, utazóknak, turistáknak, hivatalnokoknak és más hivataluaknak kivételes kedvezmény jár ki. — Iskák tanulmányi kirándulásai számára egyenesen megbocsúlhatatlan a Magyar Otthon! Villamos világitás! Tükrös szekrények!

— **Az agrár takarékpénztár-részvénytársaság** székelyudvarhelyi fiókintézete a 4 százalékos magyar koronajáradék folyó évi dec. 1-én esedékes szelvényeit már folyó hó 20. kezdődőleg levonás nélkül beváltja.

Halotti imák, emlékezés és temetési beszédek.

Közreadta Bod Károly ref. lelkész és nyug. tanár édes atya emlékére. A 172 oldalas kötetben: Halotti imák, Emlék-beszédek és Temetési beszédek vannak külön-külön csoportokban. A lélekemelő imák, magvas emlékbeszédek és megható temetési beszédek általános elismerésben részesültek. Mig a csekély készlet tart — kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

— **Mai számunkból** több közleményünk tértáhiány miatt maradt ki.

— **Ne irigykedjék** azokra, akik mindent jól és olcsón vásárolnak, hanem keressen ön is jobb bevásárlási forrást. A legjobb üzletek címét a „Székely-Udvarhely” hirdetési rovataiban találja.

* **Budapesti Utmutató.** Szerkeszti: Vigand Rezső. Társszerkesztő: Kerekes Andor. Ára diszkótesben 4 K. Nem létezik Budapest fővárosunknak olyan figyelemre érdemes része; az utazó közönségnek nem fordulhat elő olyan szükséges tudnivalója, melyben ez a kiváló könyv utmutatással, kellő felvilágosítással ne szolgálna. Kapható: Betegh Pál könyv-, papir- és írószerekkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Árverési hirdetés.

A szentdemeteri r. k. egyház tulajdonát képező 4 hold 118 négyszög erdő tűzifája eladó nov. 30-án tartandó nyilvános árverésen. Feltételek megtekinthetők a szentdemeteri egyház gondnokánál.

Bordos, 1910 nov. 14.

Szabó Dénes,
r. k. lelkész.

595-910. vb. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi hogy az oklándi kir. járásbírósnak 1910 évi Sp I. 149/11. számú végzése következtében Dr. János Domokos ügyvéd által képviselt Gáspár Samu erdőfőle lakos javára 390 K s jár. erejéig 1910. évi aug. 31-én fogatatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 893 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: tűzifa talpfa tönkök és más ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1910. évi V. 286. és 376-1. számú végzése folytán 390 K tőkekövetelés, ennek 1910. évi augusztus 17. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalék váltódíj és eddig összesen 211 K bíróilag már megállapított költségek erejéig Erdőfőle hatáiban a „Bojtor” nevű helyen leendő megtartására 1910. november 29-én délelőtt 11 órája határidőül kitézetik és ghoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérők, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklánd, 1910. évi nov. hó 17. napján.

Pollák Ignác, kir. bir. végrh.

Eladó ház. Székelyudvarhelyi, a Vár-u. 19. sz. alatt levő 3 szoba, konyha és pincehelyiségből álló lakás örök áron eladó. Értekezni lehet unyanott Szabó Ábál tulajdonossal.

Eladó kan. Egy yorksiri fajta tenyészképes kan eladó Máthé Lajos nyug. tanítónál Városfalván.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bormagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bormagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Amortizációs tisztviselői kölesön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”.

KOLOZSVÁR

Terenc József-ut. 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a lesgizorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch

Barcola.

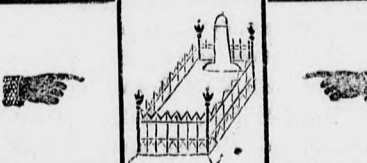
A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

Városi lakóházak

tervezését, költségvetéseket, modern lakóházak szolid felépítését; **CSALÁDI SIRBOLTOKAT**

(kripták) a legjobb és legszebb kivitelben, mindeu elfogadható árért pontosan fe.épít

TÓTH JÓZSEF

képesített kőművesmester Székelyudvarhely, Bethlen-utca 41. sz. alatt. Az igen tisztelt építető közönség szives párfogását kéri.

Megbízható jó munka!

KÜHÖGES

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göcs és hőhurut ellen ne vegyenek semmi egye-
::: bet. mint csakis a :::

KAISER-féle

mell-karamellákat a „három fenyővel”
5900

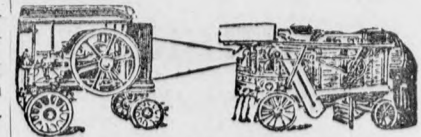
közjegyzőleg hitel-sített bizonyítvány orvosok és magánorvoktól a biztos eredményt igazolják. Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 6 f-ért. Kapható gyógyszerárak és crogueriákban, valamint Zsethe János gyógyszerésznél Homoródszt.-márton községben

100 évben csak egyszer

van alkalom gyümölestákat és másféle faiskola terméket ily olcsón és jó minőségben venni. Senki se mulassza el tehát ezt a kedvező alkalmat, s rendelje meg a szükségeseket azonnal az alábbi árjegyzék szerint, ameddig a készlet tart.

Gyümölesták, tüleve-lűfák, diszeserjék, vadonesák a faiskola teljes kitakarítása miatt **méyen** leszállított áron kaphatók.

Caspari Frigyes és Társa faiskola, **Medgyes** (N.-küüllőm.)

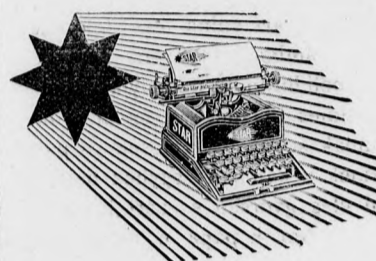
LEGUJABB rendszerű motoresplőkészletek, továbbá a legjobb benzin-nyersolaj és szivógázmotorok, valamint teljes malonberendezések leg-
olesóbban

Treibtsch Gyula

motortelepén Budapest, VI. Eöt-vös ut. 42. kaphatók.

Teljes jótállás! Könnyű r szletfizetés!
Árjegyzék ingyen!

E jöhírű cég motorai könnyű kezelésük és nagy erő kifejtésük folytán az egész országban nagy elterjedésnek és közkedveltségnek örvendenek.

Legszebben ír a

STAR-írógép

Ára legolesóbb, mert csak

450 K-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is
Kérjen prospektust.

REFORMÁTUS

DISZES

IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTÉK-
BAN KAPHATÓK

BETEGH PÁL

KÖNYVTERESZEDÉSÉN
SZÉKELY-UDVARHELYT

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régjónak bizonyult házi-szer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, oszúznál és meghűléseknel, bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és ügyszólván minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszer-tára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

HAT ÉS FÉL MIL-LIÓ vagyon és százhuszezer fizező tagja, négy százat meghaladó fiók-pénztára és közel 200 tagcsoportja van a Magyarországi Munkások Rókkant és Nyugdíj Egy letének (Budapest, VIII. József-u. 23.) A magyar állam évi 5000 K-ával segélyez. — Mindenki tagja lehet 20, 24 vagy 30 filléres heti tagsági illeték mellett, a mely-lyel szemben tíz év mulva, rokkantság ese-tér, évi 424 K 50 f, 509 K 60 f vagy 618 K 80 f állandó segélyt, 40 év mulva pedig évi 624 K, 728 K vagy 884 K nyugdíjat biztosít. Ezekon kívül számos elő-nyei vannak. Bövebb tá-jékoztatás Székelyud-varhelyt az állami elemi is-kola helyiségében hayon-ként kétszer, az ELSŐ és HARMADIK vasárnap d. u. 2-3 óra között sze-rizhető. BEIRATKOZÁS ugyanekkor van.

Gyermekjáték

a Schicht szappannal való mosás, mert egyszerre tisztít és fehérit is, s meglakarit minden fáradtságot és megerőltetést!